

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Autentiškas vertimas
Vyriausybės kanceliarijos
Administravimo departamentas
2020 12 09*

KETVIRTASIS SKYRIUS

BYLA UAB „BALTIC MASTER“ PRIEŠ LIETUVĄ

(Petición Nr. 55092/16)

SPRENDIMAS

STRASBŪRAS

2019 m. balandžio 16 d.

Šis sprendimas yra galutinis. Jame gali būti daromi redakcinio pobūdžio pataisymai.

Byloje UAB „Baltic Master“ prieš Lietuvą

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Ketvirtasis skyrius), posėdžiaujant komitetui, sudarytam iš:

pirmininko Paulo Pinto de Albuquerque,
teisėjų Egidijaus Kūrio,
Iulia Antoanella Motoc

ir *skyriaus kanclerės pavaduotojo* Andrea Tamietti,
po svarstymo uždarame posėdyje 2019 m. kovo 26 d.
skelbia tą dieną priimtą sprendimą:

PROCESAS

1. Bylą prieš Lietuvos Respubliką pradėjo pagal Lietuvos įstatymus registruota uždaroji akcinė bendrovė „Baltic Master“ (toliau – bendrovė pareiškėja), 2016 m. rugsėjo 15 d. Teismui pateikusi peticiją (Nr. 55092/16) pagal Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 34 straipsnį.

2. Bendrovei pareiškėjai atstovavo Vilniuje praktikuojantis advokatas A. Miškinis. Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau – Vyriausybė) atstovavo jos atstovė, paskiausiai – L. Urbaitė.

3. Bendrovė pareiškėja teigė, kad, pažeisdamas jos teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, Vyriausiasis administracinis teismas be pagrįstos priežasties atsisakė perduoti klausimą Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, kad šis pateiktų prejudicinį sprendimą, ir kad bendrovei pareiškėjai skirti sumokėti mokesčiai pažeidė jos teisę netrukdomai naudotis nuosavybe.

4. 2018 m. gegužės 16 d. peticija perduota Vyriausybei.

FAKTAI**I. BYLOS APLINKYBĖS**

5. Bendrovė pareiškėja registruota Vilniuje.

6. Ji tiekia šildymo, vėsinimo, vėdinimo ir oro kondicionavimo įrangą Lietuvoje.

7. 2013 m. Vilniaus teritorinė muitinė (toliau – muitinė) atliko bendrovės pareiškėjos apskaitos duomenų, susijusių su prekėmis, importuotomis nuo 2009 m. liepos 1 d. iki 2012 m. rugpjūčio 31 d., auditą. Per šį laikotarpį bendrovė pareiškėja įsigijo prekių ir deklaravo jas kaip oro kondicionavimo įrangą, susidedančią iš vieno bloko ir jo dalių. Prekės nupirktos iš Jungtinėse Amerikos Valstijose registruotos įmonės (toliau – bendrovė pardavėja),

tačiau bendrovė pareiškėja teigė, kad ji su šia įmone nesudarė jokių pirkimo-pardavimo sutarčių ir kad prekės nupirktos pagal užsakymą. 2013 m. balandį muitinė nustatė, kad dvidešimt trijose importo deklaracijose nurodyta prekių vertė tris ar keturis kartus mažesnė nei panašių prekių, kurias deklaravo kiti importuotojai. Be to, bendrovės pareiškėjos pateiktose sąskaitose nėra jokios informacijos, kad už prekes būtų atsiskaityta. Muitinė taip pat nurodė, kad bendrovė pareiškėja ir bendrovė pardavėja buvo susijusios, nes du pastarosios įmonės logistikos vadovai dirbo bendrovėje pareiškėjoje. Todėl bendrovei pareiškėjai buvo nurodyta sumokėti 618 083 eurų (EUR) sumą, kurią sudarė muitas, pridėtinės vertės mokestis, delspinigiai ir bauda.

8. Bendrovė pareiškėja dėl muitinės ataskaitos skundėsi Muitinės departamentui. 2014 m. birželį pastarasis panaikino dalį ataskaitos ir nurodė muitinei atlikti papildomą tyrimą. Muitinės departamentas nustatė, kad muitinė tiksliai nenurodė ir remdamasi bendrovės pareiškėjos pateiktais įrodymais ar faktais nepagrindė, kokių teisinių nuostatų bendrovė nesilaikė. Be to, nebuvo aišku, kurį iš 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, nustatančio Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatas (toliau – Reglamentas Nr. 2454/93), 143 straipsnyje nurodytų pagrindų (žr. šio sprendimo 25 punktą) muitinė turėjo galvoje teigdama, kad bendrovė pareiškėja ir bendrovė pardavėja yra susijusios. Vien to, kad bendrovė pirkėja ir bendrovė pardavėja yra susijusios, o deklaruota prekių vertė – maža, neužtenka importo mokesčiams perskaičiuoti.

9. 2013 m. gruodį muitinė atliko papildomą tyrimą. Ji nustatė, kad nepateikus įrodymų, patvirtinančių, kad bendrovės pareiškėjos darbuotojai nėra susiję su Amerikos įmone, muitinė padarė išvadą, kad pirkėjas ir pardavėjas yra susiję. Muitinė taip pat atsisakė patvirtinti bendrovės pareiškėjos pateiktas dvidešimt tris importo deklaracijas ir apskaičiavo importuotų prekių vertę pagal 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2913/1992, nustatantį Bendrijos muitinės kodeksą (toliau – Bendrijos muitinės kodeksas). Muitinė įpareigojo bendrovę pareiškėją sumokėti 173 005 litų (LTL, maždaug 50 106 EUR) muitą, 1 457 978 LTL (maždaug 422 260 EUR) pridėtinės vertės mokestį, 437 675 LTL (maždaug 126 759 EUR) delspinigius ir 163 098 LTL (maždaug 47 236 EUR) baudą. Bendra suma – 646 361 EUR.

10. Bendrovė pareiškėja pateikė Muitinės departamentui skundą dėl per papildomą tyrimą parengtos ataskaitos ir prašė ją panaikinti. Bendrovė pareiškėja teigė, kad muitinė nepagrįstai atsisakė patvirtinti jos pateiktų prekių vertę pagal sandorio vertės metodą ir padarė išvadą, kad bendrovė pareiškėja ir bendrovė pardavėja yra susijusios. Bendrovė pareiškėja taip pat nesutiko su delspinigiais, nes jie padidėjo dėl užsitęsusio muitinės tyrimo.

11. 2014 m. kovą Muitinės departamentas patvirtino 2013 m. gruodžio mėnesio muitinės ataskaitą (žr. šio sprendimo 9 punktą) ir atmetė bendrovės pareiškėjos skundą.

12. Bendrovė pareiškėja apskundė šį sprendimą Mokestinių ginčų komisijai, pateikdama bendrovės pardavėjos dokumentus, įrodančius, kad bendrovėje pareiškėjoje neįdarbintas nė vienas bendrovės pardavėjos darbuotojas. 2014 m. liepą Mokestinių ginčų komisija nusprendė, kad bendrovė pareiškėja pateikė neišsamius duomenis, todėl ji negali nustatyti tikslių aplinkybių, kuriomis su bendrove pardavėja sudaryta pirkimo-pardavimo sutartis. Nepaisant to, Mokestinių ginčų komisija nusprendė atleisti bendrovę pareiškėją nuo 27 118,40 LTL (maždaug 7 854 EUR) delspinigių mokėjimo.

13. Bendrovė pareiškėja pateikė skundą Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Ji teigė, kad iš 2013 m. gruodžio mėnesio muitinės ataskaitos neišku, kuriuo iš Reglamento Nr. 2454/93 143 straipsnyje nurodytų pagrindų (žr. šio sprendimo 25 punktą) muitinė rėmėsi teigdama, kad bendrovė pareiškėja ir bendrovė pardavėja susijusios. Vien tai, kad jos sudarė pirkimo-pardavimo sutartis, nereiškia, kad jos yra verslo partnerės. Bendrovė pareiškėja taip pat teigė, kad muitinė be jokio pagrindo atsisakė taikyti sandorio vertės metodą. Per teismo posėdį bendrovė pareiškėja paprašė Vilniaus apygardos administracinio teismo kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (toliau – ESTT) ir prašyti priimti prejudicinį sprendimą.

14. 2015 m. sausio 22 d. sprendimu Vilniaus apygardos administracinis teismas bendrovės pareiškėjos skundą atmetė kaip nepagrįstą. *Teismas pažymėjo, kad byloje yra pakankamai duomenų sprendimui priimti, teismui jokių papildomų klausimų teisės aiškinimo klausimais nekilo, todėl nėra pagrindo kreiptis į ESTT.*

15. Bendrovė pareiškėja apskundė sprendimą. Ji pareiškė, kad pirmosios instancijos teismas klaidingai išaiškino Bendrijos muitinės kodekso ir Reglamento Nr. 2454/93 nuostatas ir nepagrindė savo sprendimo. Bendrovė pareiškėja teigė, kad būtina išaiškinti tam tikras Europos Sąjungos teisės nuostatas, nes ESTT praktika dėl Bendrijos muitinės kodekso 29–31 straipsnių taikymo yra nenuosekli. Bendrovė pareiškėja teigė, kad ESTT reikia pateikti šiuos klausimus:

- (1) Ar Bendrijos muitinės kodekso 29 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtintos sąlygos, kurios turi įtakos prekių pardavimui ar jų kainai ir kurių poveikio vertinamų prekių pardavimui arba kainai neįmanoma įvertinti, apima atvejį, kaip nagrinėjamoje byloje, kuomet prekių pateikimo muitiniam įvertinimui metu ir prekių tikrinimų metu egzistuoja pirkėjo skola pardavėjui už pirktas prekes? Jei skola neturi jokios įtakos prekių pardavimui ar kainai, ar ji įtraukiama į sandorio vertę, apibrėžtą Bendrijos muitinės kodekso 29 straipsnio 1 dalies b punkte?

- (2) Ar skirtumas tarp importuotų prekių kainos ir muitinės sukauptų lyginamųjų kainų gali būti savarankiškas pagrindas netaikyti sandorio vertės metodo ir ar šis skirtumas laikomas aplinkybe, kurios poveikio prekių

pardavimui ar kainai neįmanoma įvertinti, kaip tai apibrėžta Bendrijos muitinės kodekso 29 straipsnio 1 dalies b punkte?

- (3) Jei pardavėjas įgalioja pirkėjo darbuotojus atlikti tam tikrus veiksmus, susijusius su prekių gabenimu ir muitinės procedūromis, ar tai gali būti laikoma pirkėjo ir pardavėjo santykiais, kaip tai apibrėžta Bendrijos muitinės kodekso 29 straipsnio 1 dalies d punkte, ir ar tai gali būti pagrindas netaikyti sandorio vertės metodo?

- (4) Ar šalies muitinė gali remtis Bendrijos muitinės kodekso 31 straipsnio 1 dalimi atskirai, netaikydama Bendrijos muitinės kodekso 29 ir 30 straipsniuose nustatytų metodų? Jei šalies muitinė turi remtis vienu iš metodų, nurodytų Bendrijos muitinės kodekso 29 ir 30 straipsniuose, kokio laikotarpio lyginamieji duomenys laikomi tinkamais? Ar patenkinamas kriterijus „tuo pačiu metu arba beveik tuo pačiu metu“ naudojant tik vieno eksporto atvejo lyginamuosius duomenis, jei jie taikomi nustatant prekių, deklaruotų per trejus metus, vertę? Ar galima vertinti eksporto iš kitų valstybių (pavyzdžiui, Malaizijos) atvejus ir ar šie duomenys gali būti laikomi lyginamaisiais? Ar šalies muitinė turi remtis tik savo pačios surinktais duomenimis apie eksportą į Lietuvą, ar ji turi prašyti informacijos iš kitų valstybių narių?

- (5) Ar vidaus teisės nuostata, kad muitinė turi naudotis Muitinės departamento duomenų bazėje esančiais duomenimis, taikydama panašių ir tapačių prekių sandorio vertės metodą, neprieštarauja Bendrijos muitinės kodekso 31 straipsnio 1 daliai, kurioje numatyta, kad kai importuotų prekių muitinė vertė negali būti nustatyta pagal 29 ar 30 straipsnius, turi būti nustatyta remiantis Bendrijoje turimais duomenimis?

- (6) Ar panašių prekių sandorio vertę galima palyginti lyginant vieno kilogramo kainą, o ne panašių prekių sandorio vertę? Kilogramo kaina nustatoma dalijant šalies muitinės duomenų bazėje esančią sandorio vertę iš kilogramų kiekio.

16. 2016 m. kovo 22 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas paliko galioti pirmosios instancijos sprendimą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas rėmėsi Teismo praktika, kad Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies negalima aiškinti kaip reikalavimo išsamiai atsakyti į kiekvieną argumentą. Pareigos motyvuoti taikymo apimtį gali skirtis atsižvelgiant į sprendimo pobūdį. Be to, reikia atsižvelgti, *inter alia*, į peticijų, kurias bylos šalis gali pateikti teismui, įvairovę ir Susitariančiųjų šalių skirtumus, susijusius su įstatymų nuostatomis, paprotinėmis taisyklėmis, teisine nuomone ir teismo sprendimų paskelbimu bei surašymu. Todėl nuspręsti, ar teismas neįvykdė iš Konvencijos 6 straipsnio kylančios pareigos, galima tik atsižvelgiant į bylos aplinkybes. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas rėmėsi šiais autoritetingais sprendimais: 1994 m. gruodžio 9 d. sprendimo *Hiro Balani prieš Ispaniją* 27 punktą, A serija, Nr. 303-B; 1994 m. gruodžio 9 d. sprendimo *Ruiz Torija prieš Ispaniją* 29 punktą, A serija, Nr. 303-A; ir 2003 m. liepos 1 d. sprendimo *Suominen prieš Suomiją* 34 punktą, A serija, Nr. 303-A. Lietuvos vyriausiasis

administracinis teismas nusprendė, kad pirmosios instancijos teismo priimtas sprendimas yra tinkamai pagrįstas. Vidaus teismų praktikoje nustatyta, kad teismas gali perduoti klausimą kompetentingai Europos Sąjungos teisminei institucijai (žr. šio sprendimo 18 punktą). Tačiau Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nurodė, kad bylos šalies prašymas teismui nėra privalomas, jei Europos Sąjungos teisės taikymas yra toks akivaizdus, kad dėl pateikto klausimo sprendimo negali kilti jokių pagrįstų abejonių. Be to, vien faktinė aplinkybė, jog ginčo šalis nesutinka su pirmosios instancijos teismo pateiktu teisės aiškinimu, savaime nereiškia, jog nėra aiškus Europos Sąjungos teisės turinys ir atitinkamai yra pagrindas kreiptis į ESTT prejudicinio sprendimo. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas taip pat nustatė, kad šio ginčo apimtyje teismui nekyla neaiškumų dėl Europos Sąjungos teisės taikymo, todėl nereikia kreiptis į ESTT su prejudiciniu klausimu. Teismas pacitavo kitą savo nagrinėtą bylą dėl tam tikrų direktyvos, reglamentuojančios finansinių priemonių rinkas, nuostatų aiškinimo. Šioje byloje jis nusprendė, kad bendrovė pareiškėja nenurodė konkrečių neaiškumų dėl direktyvos aiškinimo ir nepagrindė prašymo kreiptis į ESTT būtinybės (2011 m. balandžio 14 d. byla Nr. A⁸⁵⁸-48 / 2011).

17. 2017 m. balandį Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas atmetė bendrovės pareiškėjos prašymą atnaujinti procesą.

II. BYLAI REIKŠMINGA VIDAUS TEISĖ IR PRAKTIKA

18. Administracinių bylų teisenos įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad teismas įstatyme numatytais atvejais gali kreiptis į Europos Sąjungos teisminę instituciją su prašymu pateikti prejudicinį sprendimą dėl Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ar galiojimo.

19. 2004 m. spalio 27 d. Vyriausybės nutarime Nr. 1332, kuriuo patvirtinamas Bendrijos muitinės kodekso ir Reglamento Nr. 2454/93 įgyvendinimas, numatyta, kad, taikant tokių pačių arba panašių prekių sandorio vertės metodą ir Bendrijos muitinės kodekso 31 straipsnį, būtina remtis Muitinės departamento duomenų bazėje esančiais duomenimis dėl prekių įvertinimo (12 punktas).

20. Konstitucinis Teismas nuosekliai laikosi nuomonės, kad teismai turi pareigą nagrinėti bylas nešališkai ir objektyviai bei priimti motyvuotus ir pagrįstus sprendimus (2007 m. gegužės 15 d. ir spalio 24 d., 2008 m. sausio 21 d., 2011 m. sausio 31 d., 2012 m. rugsėjo 25 d. ir 2014 m. gegužės 8 d. nutarimai).

21. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nustatė, kad aiškinant šalies teises nuostatas dėl muitų, muitinės vertės nustatymo tikslas – nustatyti tikrąją importuojamų prekių vertę. Kilus abejonių dėl sandorio vertės, reikia nustatyti tikrąją prekių vertę. Jei deklarantas nėra pateikęs jokių objektyvių duomenų, jis privalo pagrįsti prekių vertę. Nepagrindus vertės ir

muitinės pareigūnams negalint nustatyti aplinkybių, turinčių įtakos prekių pardavimui ar jų kainai, muitinė turi teisę nelaikyti deklaruotos vertės muitine verte (sprendimai Nr. A⁵-145/2005, A⁷⁵⁶-140/2008, A³-1709/2009, A⁵⁷⁵-871/2010, A¹⁴³-2783/2011, A⁴⁴²-709/2013).

22. Išplėstinė Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija yra priėmusi sprendimą dėl sąlygų, kurioms esant galima taikyti importuotų prekių sandorio vertės metodą, ir dėl proceso, kuriuo nustatoma prekių vertė, kai joms netaikomas sandorio vertės metodas. Teismas rėmėsi atitinkamomis šalies ir Europos Sąjungos teisės nuostatomis bei ESTT praktika. Teismas taip pat apsvarstė galimybę kreiptis į ESTT dėl prejudicinio sprendimo, kaip aiškinti Europos Sąjungos taisyklės, susijusias su prekių muitinės vertės nustatymo proceso taikymu, tačiau įvertinęs įvairius teisės aktus nusprendė, kad šis sprendimas nėra būtinas. Konkrečiau, teismas išaiškino Bendrijos muitinės kodekso 29 straipsnio 1 dalies b punktą, kuriame numatyta sąlyga netaikyti sandorio vertės metodo importuojamoms prekėms (sprendimas Nr. A⁴⁴²-709/2013).

III. BYLAI REIKŠMINGA EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖ IR PRAKTIKA

23. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnyje numatyta, kad ESTT jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą dėl Sutarčių išaiškinimo ir Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų aktų galiojimo ir išaiškinimo. Tokiam klausimui iškilus valstybės narės teisme, tas teismas, manydamas, kad sprendimui priimti reikia nutarimo šiuo klausimu, gali prašyti ESTT priimti dėl jo prejudicinį sprendimą. Tokiam klausimui iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į ESTT.

24. Dėl susijusios ESTT praktikos dėl prejudicinių sprendimų priėmimo sąlygų žr. 2011 m. rugsėjo 20 d. sprendimo *Ullens de Schooten ir Rezabek prieš Belgiją* Nr. 3989/07 ir 38353/07 34 punktą; 2018 m. balandžio 24 d. sprendimo *Baydar prieš Nyderlandus* Nr. 55385/14 23–29 punktus, ir 2018 m. rugpjūčio 28 d. sprendimo *Somorjai prieš Vengriją* (Nr. 60934/13) 39 punktą.

25. Reglamento Nr. 2454/93 143 straipsnio a) ir b) dalyse numatyta, kad taikant Kodekso 29 straipsnio 1 dalies d punktą ir 30 straipsnio 2 dalies c punktą, asmenys laikomi susijusiais tik tuo atveju, jeigu vienas iš jų yra kito asmens verslo vadovas arba darbuotojas arba jie yra juridiškai pripažinti verslo partneriai.

26. ESTT ne kartą aiškino „sandorio vertės“ sąvoką (1986 m. vasario 4 d. byla *Hauptzollamt Hamburg-Ericus prieš Van Houten* (Nr. C-65/85); 2006 m. vasario 23 d. byla *Dollond & Aitchison Ltd prieš Commissioners of Customs & Excise* (Nr. C-491/04); 2006 m. lapkričio 16 d. byla *Compaq Computer International Corporation prieš Inspecteur der Belastingdienst* -

Douanedistrict Arnhem (Nr. C-306/04) ir 2008 m. vasario 28 d. byla *Carboni e derivati Srl prieš Ministero dell'Economia e delle Finanze and Riunione Adriatica di Sicurtà SpA* (Nr. C-263/06).

TEISĖ

I. TARIAMAS KONVENCIJOS 6 STRAIPSNIO 1 DALIES PAŽEIDIMAS

27. Bendrovė pareiškėja skundėsi, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, nepaisydamas jos prašymo šiuo klausimu, neperdavė klausimo nagrinėti ESTT ir tinkamai savo atsisakymo nepagrindė, taip pažeisdamas jos teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, kaip tai apibrėžta Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje, atsisakė tai padaryti. Atitinkama šios nuostatos dalis išdėstyta taip:

„Kai yra sprendžiamas tam tikro asmens civilinio pobūdžio teisių ir pareigų ar jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad byla <...> teisingai išnagrinėtų <...> teismas.“

A. Priimtinas

1. Konvencijos 6 straipsnio taikymas

28. Teismas pažymi, kad Vyriausybė savo pastabose nepateikė jokio prieštaravimo dėl nesuderinamumo *ratione materiae* su Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi. Tačiau, kadangi šis klausimas patenka į Teismo jurisdikciją, jis gali šį klausimą išnagrinėti savo iniciatyva (žr. 2018 m. kovo 13 d. sprendimo *Mirovni Inštitut prieš Slovėniją* Nr. 32303/13 27 punktą).

29. Šioje byloje ginčijamasi dėl mokesčių, kuriuos bendrovė pareiškėja turėjo sumokėti kaip muitą, pridėtinės vertės mokestį, delspinigius ir baudą (žr. šio sprendimo 9 punktą). Mokesčio apskaičiavimas ir delspinigių nustatymas nepatenka į 6 straipsnio taikymo sritį pagal jo civilinę dalį (žr. 2001-VII EŽTT sprendimo *Ferrazzini prieš Italiją* [DK] Nr. 44759/98 29 punktą; 2010 m. sausio 5 d. sprendimo *Impar Ltd prieš Lietuvą* Nr. 13102/04 21 punktą; ir 2011 m. rugsėjo 27 d. sprendimo *Agurdino S.R.L. prieš Moldovą* Nr. 7359/06 22 punktą). Todėl kyla klausimas, ar procesas šioje byloje buvo „baudžiamasis“ 6 straipsnio prasme ir ar pagal atitinkamą jo dalį galima taikyti joje numatytas garantijas.

30. Įvertinęs nagrinėjamos bylos aplinkybes, Teismas konstatuoja, kad teisinių nuostatų, pagal kurias skiriamos baudos už mokesčių įstatymų pažeidimus, bendras pobūdis, bausmės paskirtis (atgrasanti ir baudžiamoji) ir jos griežtumas yra pakankami parodyti, kad Konvencijos 6 straipsnio tikslais bendrovei pareiškėjai buvo pateikti kaltinimai dėl nusikalstamos veikos (žr., *mutatis mutandis*, 2006-XIV EŽTT sprendimo *Jussila prieš Suomiją* [DK]

Nr. 73053/01 30–38 punktus, pirmiau nurodyto sprendimo *Impar Ltd.* 22 punktą ir 2011 m. sausio 18 d. sprendimo *Rikoma Ltd. prieš Lietuvą* (komitetas) Nr. 9668/06 17 punktą). Šiuo atžvilgiu Teismas pažymi, kad paskirta bauda (maždaug 47 236 EUR) buvo beveik tokio paties dydžio kaip pats muitas (maždaug 50 106 EUR).

Tai reiškia, kad 6 straipsnis yra taikomas pagal jo baudžiamąją dalį.

2. Kiti nepriimtinumų pagrindai

31. Teismas pažymi, kad šis skundas nėra akivaizdžiai nepagrįstas pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies a punktą. Jis taip pat pažymi, kad jis nėra nepriimtinas dėl kitų priežasčių. Todėl jį reikia pripažinti priimtiniu.

B. Esmė

1. Šalių teiginiai

32. Bendrovė pareiškėja teigė, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, kaip galutinės instancijos teismas, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį turėjo pareigą perduoti klausimą ESTT (žr. šio sprendimo 23 punktą). Jis taip pat privalėjo nurodyti priežastis, kodėl buvo atmestas prašymas perduoti bylą ESTT. Bendrovės pareiškėjos nuomone, Europos Sąjungos teisės taikymas nebuvo pakankamai akivaizdus, kad nekiltų pagrįstų abejonių dėl tam tikrų Bendrijos muitinės kodekso nuostatų aiškinimo.

33. Vyriausybė teigė, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas įvykdė pareigą pagrįsti sprendimą, nes Europos Sąjungos teisės taikymas buvo toks akivaizdus, kad nebuvo dėl ko pagrįstai abejoti, todėl teismas neprivalėjo pateikti išsamesnių motyvų. Vyriausybė taip pat pareiškė, kad vidaus teismų praktika muitinės teisės srityje yra gerai išplėtotą (žr. šio sprendimo 21 punktą), kad ESTT praktika šiuo klausimu yra aiški (žr. šio sprendimo 26 punktą) ir kad ji yra privaloma vidaus teismams. Vyriausybė taip pat teigė, kad vidaus teismai jau buvo nagrinėję prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl tų pačių teisinių nuostatų kaip ir bendrovės pareiškėjos byloje ir jį atmetė (žr. šio sprendimo 22 punktą). Galiausiai Vyriausybė teigė, kad klausimai, kuriuos bendrovė pareiškėja paprašė perduoti ESTT, nebuvo aktualūs.

2. Teismo vertinimas

a) Bendrieji principai

34. Teismas pažymi, kad šalies teismai turi aiškinti ir taikyti vidaus teisę, taip pat ir ES teisę, jei ji taikytina, ir nuspręsti, ar tam, kad būtų priimtas sprendimas byloje, būtina kreiptis į ESTT dėl prejudicinio sprendimo. Jis taip pat pažymi, kad Konvencija negarantuoja teisės reikalauti, kad vidaus teismas

perduotų bylą kitam vidaus teismui arba ESTT su prašymu pateikti prejudicinį sprendimą. Anksčiau Teismas yra pastebėjęs, kad šis klausimas yra susijęs su Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi, nes, vidaus teismui atsisakius perduoti bylą, tai gali, tam tikromis aplinkybėmis, lemti proceso teisingumo pažeidimą, paaiškėjus, kad atsisakymas buvo savavališkas. Atsisakymas gali būti laikomas savavališku tais atvejais, kai galiojančiose taisyklėse nenumatytos jokios perdavimo išimtys arba kai atsisakymas grindžiamas taisyklėse nenumatytais motyvais, arba jei atsisakymas tinkamai nepagrįstas. Iš tiesų teisė į pagrįstą sprendimą leidžia įgyvendinti bendrąją Konvencijoje įtvirtintą, nuo savivalės asmenis saugančią taisyklę, parodant šalims, kad jų buvo išklaudyta, ir įpareigojant teismus motyvuoti savo sprendimą objektyviomis priežastimis (žr. 2011 m. rugsėjo 20 d. sprendimo *Ullens de Schooten ir Rezabek prieš Belgiją* Nr. 3989/07 ir 38353/07 57 punktą; 2018 m. balandžio 24 d. sprendimo *Baydar prieš Nyderlandus* Nr. 55385/14 39 punktą ir 2018 m. rugpjūčio 28 d. sprendimo *Somorjai prieš Vengriją* Nr. 60934/13 56 punktą).

35. Bendrieji principai, susiję su pareiga pagrįsti šalies teismų sprendimus, dėl kurių šalies teisėje nėra numatytų teisinės gynybos priemonių ir kuriais nusprendžiama neperduoti klausimo dėl ES teisės aiškinimo ESTT prejudiciniam sprendimui priimti, yra apibendrinti 2014 m. balandžio 8 d. sprendimo byloje *Dhahbi prieš Italiją* Nr. 17120/09 31 punkte. Šių principų esmė yra ta, kad teismai, vadovaudamiesi *Cilfit* bylos praktika (žr. pirmiau nurodyto sprendimo *Somorjai* 39–40 punktus), turi nurodyti priežastis, kodėl, jų manymu, nebūtina prašyti prejudicinio sprendimo, ypač kodėl jie nusprendė, kad klausimas yra neaktualus, kad ESTT jau išaiškino nagrinėjamas ES teisės nuostatas ar kad teisingas ES teisės taikymas yra toks akivaizdus, kad dėl jo nekyla jokių abejonių. Teismas turi kruopščiai patikrinti, ar šalies teismai pagrindė savo sprendimą, tačiau jis nenagrinėja, ar aiškindami ir taikydami atitinkamą įstatymą šalies teismai nepadarė klaidų.

36. Teismas iš esmės yra nusprendęs, kad, kai prašymas kreiptis dėl prejudicinio sprendimo prėmimo yra nepakankamai pagrįstas arba suformuluotas pernelyg plačiai ar bendrai, pagal Konvencijos 6 straipsnį šalies aukštesnieji teismai gali, jei byloje nėra esminės svarbos klausimų, atmesti skundą tiesiog remdamiesi atitinkamomis teisinėmis nuostatomis, kuriomis šie skundai reglamentuojami (žr. pirmiau nurodyto sprendimo *Baydar* 42 punktą ir jame pateiktas nuorodas bei pirmiau nurodyto sprendimo *Somorjai* 59–60 punktus).

37. Be to, Teismas neseniai nustatė, kad pakanka aukščiausiojo teismo glaustų motyvų, kuriais atmetamas prašymas kreiptis dėl prejudicinio sprendimo, ir pažymėjo, kad iš kitoje šio teismo sprendimo dalyje padarytos išvados jau seka, kad prašymas kreiptis į ESTT dėl prejudicinio sprendimo priėmimo buvo nereikalingas (žr. pirmiau nurodyto sprendimo *Baydar* 43 punktą ir jame pateiktas nuorodas). Be to, jei iš sprendimo, kuriuo kasacinis skundas, taikant atitinkamą nuostatą, pripažįstamas nepriimtiniu arba

atmetamas, matyti, kad nereikia kreiptis dėl prejudicinio sprendimo, nes ginče nekeliamas teisinis klausimas, kurį reikėtų išspręsti, Teismas sutinka, kad tokia sprendime pateikiami glausti motyvai implikuoja pripažinimą, jog kreipimasis į ESTT nepakeis bylos baigties (ten pat, 48–49 punktai).

38. Sprendimo *Ullens de Schooten ir Rezabek* 64 ir 67 punktuose Teismas nustatė, kad pateikus išsamias priežastis, paremtas Teisingumo Teismo (dabar – ESTT) praktika ir paaiškinančias, kad teismas klausimą jau išsprendė, 6 straipsnio 1 dalies reikalavimai yra įvykdyti.

39. Priešingai – pirmiau nurodyto sprendimo *Dhahbi* 33–34 punktuose Teismas nustatė, kad kasaciniam teismui atmetus pareiškėjo prašymą kreiptis dėl prejudicinio sprendimo ir nepateikus priežasčių, kodėl teismas mano, kad iškeltas klausimas neturi būti perduotas ESTT, ir nesiremiant jokia ESTT praktika šiuo klausimu, 6 straipsnio 1 dalis yra pažeista.

b) Bendrųjų principų taikymas nagrinėjamoje byloje

40. Grįždamas prie nagrinėjamos bylos, Teismas pastebi, kad Vilniaus apygardos administracinis teismas nustatė, jog nekilo klausimų dėl Europos Sąjungos muitų teisės aiškinimo, ir vienu sakiniu atmetė bendrovės pareiškėjos prašymą kreiptis į ESTT su prašymu priimti prejudicinį sprendimą (žr. šio sprendimo 14 punktą). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas atmetė bendrovės pareiškėjos prašymą teigdamas, kad aukštesnysis nacionalinis teismas neprivalo prašyti ESTT prejudicinio sprendimo, jei ES teisės taikymas yra akivaizdus. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nusprendė, kad bendrovės pareiškėjos byloje tokių abejonių nėra (žr. šio sprendimo 16 punktą).

41. Teismas pažymi, kad bendrovės pareiškėjos prašymas gauti prejudicinį sprendimą iš ESTT buvo labai konkretus, jį sudarė šeši klausimai (žr. šio sprendimo 15 punktą), todėl jis nebuvo suformuluotas nei plačiai, nei bendrai (palyginti su pirmiau nurodyto sprendimo *Baydar* 42 punktu ir pirmiau nurodyto sprendimo *Somorjai* 59–60 punktais). Taip pat negalima teigti, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pateikė glaustus motyvus (palyginti su pirmiau nurodyto sprendimo *Baydar* 43 punktu) ar kad jis pateikė daug nuorodų į atitinkamą ESTT praktiką (palyginti su pirmiau minėto sprendimo *Ullens de Schooten ir Rezabek* 64–67 punktais).

42. Teismas pažymi, kad Vyriausybė pateikė vidaus teismų ir ESTT praktikos pavyzdžius muitinės teisės srityje ir pareiškė, kad ši teismų praktika yra gerai išplėtotą (žr. šio sprendimo 33 punktą). Tačiau Teismas pastebi, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas aiškiai nenurodė nė vieno iš Vyriausybės nurodytų šalies teismų ar ESTT precedentų (žr. šio sprendimo 16 punktą). Todėl negalima teigti, kad būtent jais remiantis buvo atmestas prašymas kreiptis į ESTT. Be to, vienintelis minėto teismo nurodytas sprendimas, kuriuo tariamai paaiškinta, kodėl bendrovės pareiškėjos byloje nebuvo reikalingas prejudicinis sprendimas, yra susijęs su kitais teisės aktais

byloje, kurioje bendrovė pareiškėja nenurodė konkrečių aplinkybių, dėl kurių buvo būtina kreiptis į ESTT (žr. *in fine* šio sprendimo 16 punktą).

43. Teismas remiasi Konstitucinio Teismo nurodyta pareiga Lietuvos teismams pagrįsti savo sprendimus (žr. šio sprendimo 20 punktą) ir pažymi, kad šios bylos aplinkybėmis iš Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pateikto pagrindimo neaišku, kokiais konkrečiais teisiniais pagrindais remdamasis teismas nusprendė, kad ES teisės taikymas yra toks akivaizdus, jog nekelia jokių abejonių (palyginti 2012 m. balandžio 10 d. sprendimo *Vergauwen ir kiti prieš Belgiją* (sprendimas) Nr. 4832/04 91 punktą).

44. Taigi buvo pažeista Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis.

II. TARIAMAS KONVENCIJOS 1 PROTOKOLO 1 STRAIPSNIO PAŽEIDIMAS

45. Bendrovė pareiškėja skundėsi, kad dėl to, jog Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas atsisakė kreiptis į ESTT su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, ji turėjo sumokėti įvairius mokesčius ir prarado 638 507 EUR. Ji rėmėsi Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsniu, kuris suformuluotas taip:

Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo turi teisę netrukdomas naudotis savo nuosavybe. Iš niekieno negali būti atimta jo nuosavybė, išskyrus tuos atvejus, kai tai yra būtina visuomenės interesams ir tikrai įstatymo numatytais sąlygomis bei vadovaujantis bendraisiais tarptautinės teisės principais.

Tačiau ankstesnės nuostatos jokia būdu neriboja valstybės teisės taikyti tokius įstatymus, kokie, jos manymu, jai reikalingi, kad galėtų kontroliuoti nuosavybės naudojimą atsižvelgdama į bendrąjį interesą arba, kad garantuotų mokesčių, kitų rinkliavų ar baudų mokėjimą.“

A. Šalių teiginiai

46. Bendrovė pareiškėja tvirtino, kad turėjo sumokėti tam tikrus mokesčius ir kad šalies valdžios institucijos pareikalavo juos sumokėti tinkamai nustačiusios visų susijusių aplinkybių ir neatsižvelgdamos į bendrovės prašymą gauti iš ESTT prejudicinį sprendimą.

47. Vyriausybė nurodė, kad valdžios institucijos šioje byloje tiesiogiai taikė Bendrijos muitinės kodeksą ir Reglamentą Nr. 2454/93. Ji teigė, kad mokėtina mokesčių suma buvo nustatyta tinkamai nustačius importuotų prekių muitinę vertę. Bendrovės pareiškėjos byloje jos pateiktos informacijos neužteko, kad valdžios institucijos taikytų sandorio vertės metodą, todėl prekių muitinei vertei nustatyti jos pasinaudojo esama duomenų baze.

B. Teismo vertinimas

48. Teismas pažymi, kad „nuosavybė“, kuri yra šio skundo objektas – tai paskirta pinigų suma, mokėtina kaip muitas, delspinigiai ir bauda (638 507 EUR). Jis mano, kad ši priemonė riboja bendrovės pareiškėjos teisę netrukdomai naudotis savo nuosavybe ir todėl yra taikomas Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnis.

49. Teismas pažymi, kad ši byla turi būti nagrinėjama pagal Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio antrąją pastraipą, nes nagrinėjamu ribojimu buvo aiškiai siekiama „garantuoti mokesčių mokėjimą“. Šiuo atžvilgiu Teismas pažymi, kad nors valstybė turi didelę vertinimo laisvę apmokestinimo srityje, ribojimu reikia „tinkamai suderinti“ poreikius, kurie kyla iš bendrojo visuomenės intereso, ir reikalavimus saugoti pagrindines žmogaus teises (žr. 2018 m. birželio 14 d. sprendimo *Euromak Metal Doo prieš buvusiąją Jugoslavijos Respubliką Makedoniją* Nr. 68039/14 42 punktą ir jame pateiktas nuorodas).

50. Teismas nurodo, kad nagrinėjamu atveju bendrovė pareiškėja privalėjo sumokėti vidaus įstatymų nustatytą muitą, delspinigius ir baudą. Teismas nenustatė jokių požymių, kad buvo pažeistos bendrovės pareiškėjos teisės pagal pirmojo protokolo 1 straipsnį. Darytina išvada, kad ši peticijos dalis turi būti atmesta kaip akivaizdžiai nepagrįsta pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 ir 4 dalis.

III. KONVENCIJOS 41 STRAIPSNIO TAIKYMAS

51. Konvencijos 41 straipsnyje numatyta:

„Jeigu Teismas nustato Konvencijos ar jos protokolų pažeidimą ir jeigu Aukštosios Susitariančiosios Šalies įstatymai leidžia tik iš dalies atlyginti pažeidimu padarytą žalą, tai prireikus Teismas gali priteisti nukentėjusiajai šaliai teisingą atlyginimą.“

A. Žala

52. Bendrovė pareiškėja reikalavo atlyginti 20 000 eurų (EUR) neturtinę žalą.

53. Vyriausybė teigė, kad bendrovės pareiškėjos reikalavimas dėl neturtinės žalos atlyginimo yra per didelis ir nepagrįstas.

54. Teismas mano, kad bendrovė pareiškėja neabejotinai patyrė neturtinę žalą ir priteisia jai 2 000 EUR pagal šią dalį.

B. Bylinėjimosi ir kitos išlaidos

55. Bendrovė pareiškėja taip pat reikalavo 17 961,30 EUR bylinėjimosi ir kitoms išlaidoms, patirtoms vidaus teismuose, atlyginti.

56. Vyriausybė teigė, kad bendrovės pareiškėjos advokato honorarai buvo per dideli ir nepagrįsti. Be to, bendrovė pareiškėja nepateikė patirtų Teisme išlaidų įrodymų.

57. Remiantis Teismo praktika, pareiškėjas turi teisę gauti bylinėjimosi ir kitų išlaidų atlyginimą tik tuo atveju, jei įrodo, kad jos faktiškai patirtos, neišvengiamos ir yra pagrįstos skaičiais. Nagrinėjamoje byloje nebuvo pateikta Teisme patirtas bylinėjimosi ir kitas išlaidas patvirtinanti sąskaita. Atsižvelgdamas į turimus dokumentus ir pirmiau nurodytus kriterijus, Teismas mano, kad pagrįsta priteisti 1 000 EUR sumą bylinėjimosi ir kitoms išlaidoms, patirtoms vidaus procese, atlyginti.

C. Palūkanų norma

58. Teismas mano, kad delspinigių norma turi būti skaičiuojama pagal ribinę Europos Centrinio Banko skolinimo normą, pridedant tris procentus.

DĖL ŠIŲ PRIEŽASČIŲ TEISMAS VIENBALSIAI

1. *Paskelbia* skundą pagal Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį priimtiniu, o likusią peticijos dalį – nepriimtina;
2. *Nusprendžia*, kad buvo pažeista Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis;
3. *Nusprendžia*
 - a) kad atsakovė valstybė per tris mėnesius turi sumokėti bendrovei pareiškėjai šias sumas:
 - i) 2 000 EUR (du tūkstančius eurų) ir bet kokius taikytinus mokesčius neturtinei žalai atlyginti;
 - ii) 1 000 EUR (vieną tūkstantį eurų) ir bet kokius taikytinus mokesčius bylinėjimosi ir kitoms išlaidoms atlyginti;
 - b) kad nuo minėtų trijų mėnesių termino pabaigos iki sprendimo įvykdymo dienos per įpareigojimų nevykdymo laiką nuo minėtos sumos turės būti mokamos paprastosios palūkanos pagal ribinę Europos Centrinio Banko skolinimo normą, pridedant tris procentus;
4. *Atmeta* likusią bendrovės pareiškėjos reikalavimo dėl teisingo atlyginimo dalį.

Surašyta anglų kalba ir paskelbta raštu 2019 m. balandžio 16 d., vadovaujantis Teismo reglamento 77 taisyklės 2 ir 3 dalimis.

Andrea Tamietti
Teismo kanclerio pavaduotojas

Paulo Pinto de Albuquerque
Pirmininkas